

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії

**Збірник наукових праць
Рівненського державного гуманітарного університету**

**Випуск 31
Книга 1**

Рівне – 2019

УДК 94(477) + 94 (100)

А 43

ББК 63.3 (4Укр)

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії : Зб. наук. пр. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. Вип. 31. Кн. 1. Рівне: РДГУ, 2019. 220 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор:

Постоловський Руслан – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук (м. Рівне)

Заступник головного редактора:

Шелюк Людмила – кандидат історичних наук, професор (м. Рівне)

Відповідальний редактор:

Шеретюк Валерій – кандидат історичних наук, доцент (м. Рівне)

Редакційна рада:

Давидюк Руслана – доктор історичних наук, професор (м. Рівне)

Жарна Криштоф – доктор хабілітований в галузі історії, професор (м. Жешув, Республіка Польща)

Киридон Алла – доктор історичних наук, професор (м. Київ)

Троян Сергій – доктор історичних наук, професор (м. Київ)

Фісанов Володимир – доктор історичних наук, професор (м. Чернівці)

Шугаєва Людмила – доктор філософських наук, професор (м. Рівне)

Члени редколегії:

Галуха Любова – кандидат історичних наук, доцент (м. Рівне)

Жилюк Сергій – доктор історичних наук, професор (м. Остріг)

Майзнер Роберт – доктор хабілітований в галузі історії, професор (м. Ченстохова, Республіка Польща)

Соммер Ханна – доктор гуманітарних наук в галузі соціології, професор (м. Жешув, Республіка Польща)

Степанков Валерій – доктор історичних наук, професор (м. Кам'янець-Подільський)

Стоколос Надія – доктор історичних наук, професор (м. Рівне)

Чухліб Тарас – доктор історичних наук, провідний науковий співробітник (м. Київ)

Швецова-Водка Галина – доктор історичних наук, професор (м. Рівне)

Шеретюк Руслана – доктор історичних наук, професор (м. Рівне)

Друкується за рішенням Вченої Ради Рівненського державного гуманітарного університету, протокол № 10 від 28 листопада 2019 р.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:

Серія КВ №15857-4329Р

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України «Про державну реєстрацію періодичних видань» часопис «Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії» визнано фаховим виданням у галузі історичних наук (наказ № 820 від 11.07.2016 р.)

ISSN 2519-1942

Адреса редакції: 33027, м. Рівне, вул. Пластова, 31,
Факультет історії, політології та міжнародних відносин РДГУ,
isf_rdgu@ukr.net
http://fipmv.rv.ua/

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2019

ШЛЯХ ЖІНКИ ДО ВИЗНАННЯ

Любов Томчук

Рівненський державний гуманітарний університет (Рівне, Україна)

email: lubatomczuk@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2297-4992>

У статті порушується проблема жінки в суспільстві, прослідковується шлях жінки від «німоти» до жінки-митця, здатного реалізуватися та самоствердитись.

Ключові слова: жінка, ідея жіночого рівноправ'я, «епоха жіночої німоти», жінка-авторка, фемінізм.

Liubov Tomchuk. A WOMAN'S WAY TO RECOGNITION.

The article addresses the problem of women in society, traces the path of a woman from «dumb» to a woman artist who is able to realize and assert herself.

The article addresses the problem of women in society, traces the woman's path from «silence» to a woman-artist capable of realizing and self-asserting.

Key words: woman, the idea of women's equality, «the era of female silence», woman-author, feminism.

Метою статті є розгляд жіночого рівноправ'я, жінка-авторка, яка є нарівні з чоловіками-письменниками.

Ідея жіночого рівноправ'я виношувалася здавна, про неї в різні часи співчутливо відгукувалися європейські гуманісти. Ще в 1673 році Пулен де ля Бар опублікував працю «Про рівність двох статей», де він зокрема зазначав: «Ніщо не вказує на те, що жінка нижча за чоловіка. Але жінки досі не мали жодних можливостей проявити себе» [3, с. 107]. 40–50 роки XVIII ст. позначені тривалою суперечкою щодо призначення жінки. З'явилися прогресивні ідеї, які покликані були вдосконалити світ за допомогою активної участі жінок у всіх суспільних процесах. З іншого боку, неможливо ігнорувати той сильний опір, які мали ці ідеї в тогочасному світі, зорієнтованому на традиційні чоловічі цінності.

Ідеали Просвітництва загалом сприяли виявленню жіночої активності. Однак у суспільстві панували певні жорсткі канони щодо становища жінки та її ролі. Так, у творах Ж. Ж. Руссо було зображено той тип жінки, який, на думку мислителя, відповідав би суспільному затребуванню. Це була «красива душа», істота з особливими духовними цнотами – невинністю, добротою, щирістю, вразливістю, безмежно довірлива та віддана чоловікові [8, с. 46]. Руссо покликався на уявлення про «природний» характер статті, що відповідало універсалістській концепції пізнього Просвітництва [6, с. 122]. Ідеалом жіночності стало добра мати, що відповідало утвердженню міщанської культури. Треба підкреслити, що такий образ жінки став предметом масового

культивування. Із цією метою діяла ціла педагогічна система, котра мала завдання виховувати жінку саме в такому дусі, відповідно до запиту суспільства.

Учені підкреслюють особливу роль Ж. Ж. Руссо в утвердженні типів «жіночності» та «мужності» в європейській культурі нового часу [8, с. 26]. Хоча французький мислитель не дав цільної теорії статі, проте його твори були дуже популярними в Європі та справили великий вплив на формування статевої ідентичності культури XIX–XX століть. Руссо чітко розділяв чоловічі та жіночі функції в суспільстві, опираючи їх на раціональні аргументи про природний, біологічний характер статі. Щодо жінки він твердив, що вона повинна прийняти на себе пасивну роль, і в цьому виконає своє призначення. «Тендітність і слабкість жінок спонукають їх «бути приємними» чоловікам, що, на думку Руссо, можна визнати наслідком базового імпульсу самозбереження: якщо жінка приємно чоловікові, він не вчинить над нею насильства. Руссо вважає, що саме така жіноча поведінка сприяла побудові сталих і тривалих стосунків. Але це було наслідком жіночої слабкості; отже, воління годити чоловікам – це властивість жінок, яка має суто природне походження.

Суперечливість цієї історичної ситуації полягала в тому, що, з одного боку, вона давала жінкам шанс на поступове відвойовування більших прав, але, з іншого, патріархальне суспільство досить уміло застосовувало ідеї емансипації, адаптуючи їх до своїх потреб, маніпулюючи ними. «Ціла педагогічна реформа пізнього Просвітництва, впроваджувана рухом філантропів, зводилася до приготування жінок з цієї ролі, а тенденційна література, що буйно розвивалася, включилася в пропагування актуального ідеалу жіночності. Даючи жінкам можливість щораз більшої участі в літературі, патріархальне суспільство використало їх до досягнення своєї мети» [8, с. 46].

Лише мистецтво протягом тривалого часу лишалося єдиною можливістю для жінки самореалізуватися. Жінка береться за перо і починає творити літературні тексти, як-от Маргарита Наварська, що утримувала контакти з провідними інтелектуалами своєї доби [7, с. 150]. Проте в західноєвропейських країнах жіночу творчість, як і будь-які інші сфери людської життєдіяльності, чітко підпорядковуються громадській думці. Митці ретельно дбали про збереження традицій і звичаїв соціуму, а жінки-письменниці залежали від від цього. Така ситуація спостерігалася в Англії, подібний стан справ був і в німецькій літературі [8, с. 23, 35]. Жіноча проза зайняла нішу «легкої», сентиментальної літератури, яка вдало доповнювала чоловічий дискурс, проте загалом не виходила поза його рамки. Лише наприкінці XVIII століття жінка з буржуазного середовища Аффа Бен після смерті свого чоловіка взялася за перо і заробляла власною творчістю на прожиття, як це робили привілейовані представники сильної статі. Це послужило хорошим прикладом для наслідування, хоча ще протягом ста років жінкам доводилося приховувати своє заняття під чоловічими псевдонімами і вигаданими жіночими іменами.

«Жінка-письменниця не мала навіть «власної кімнати», тобто була позбавлена тієї матеріальної незалежності, яка є однією з необхідних передумов внутрішньої свободи», – зазначає Симона де Бовуар [3, с. 105]. Сприятливішою була ситуація у Франції, де і розгорнулася запекла суперечка щодо жіночої та

чоловічої рівності, в якій взяло участь чимало літераторів і літературних критиків. У 1671 році Жак Олів'є видав книгу «Абетка жіночої недосконалості», на що мадемуазель де Гурне відповіла книгою «Рівність чоловіків і жінок». Очевидним стало те, що світ заплатив дорого за домінування холодного, прагматичного і агресивного стилю суспільного життя під проводом чоловічого начала. Шлях до подолання нерівності проліг через перегляд проблеми жіночності, точніше звільнення її з-під гніту меншовартості.

Патріархальна система ані на мить не бажала миритися із найменшим зміною суспільної свідомості щодо рівноправності статей. Тому жінка-авторка з праць критиків постає неприборканою особою, яка нав'язливо прагне змінити традиційні літературні форми, засади естетики. Фантасмагоричний портрет жінки-авторки, створений чоловіками-критиками, має риси не надто привабливі. Насамперед жіночій творчості приписувалися навмисні перекручування норм літературного письма і способів змалювання художніх образів. Та це лише застрашенна чоловіча реакція щодо зовнішнього бажання жінок змінити своє становище в суспільстві, домогтися рівноправності і спробувати власні сили у досі заборонених для них царинах і галузях життєдіяльності. Критики більше боялися не порушення традиційних літературних форм, а зміни суспільної свідомості, зміни громадської думки [7, с. 278].

Така позиція чоловіків-критиків підтверджує концепцію сексуальної політики, яку у другій половині ХХ ст. сформулювала Кейт Мілет. Вона тлумачить політику як «структурно-владні» взаємини, тобто такий устрій, коли одна група людей перебуває під контролем іншої. Стаття у цих умовах стає категорією «соціального статусу політичний підтекстом» [5, с. 50].

Цивілізацію створили чоловіки, тому жінкам там немає місця, хоча Емерсон наполягав на тому, що там становище жінки в суспільстві визначає рівень його цивілізації. «Якщо вважати патріархальний устрій за інституцію, завдяки якій одна половина населення – жінки – перебуває під контролем іншої половини – чоловіків, тоді принципи патріархату, здається, такі: чоловік має панувати над жінкою; старший чоловік – над молодшим» [5, с. 52]. Характер теорії «сексуальної політики», за Кейт Мілет, полягає у формуванні людської особистості відповідно до стереотипних рис статевих категорій. Такі ознаки відображають потреби і вартості панівної групи.

Упродовж століть жінку примушували мовчати і бути лише безмовною тінню. У ХVІІІ столітті в цю традиційну схему було внесено істотні зміни. До цього спричинився розвиток буржуазного суспільства, що передбачав також новий розподіл життєвих сфер – публічної та приватної, з чіткою диференціацією гендерних ролей. створюється буржуазна модель сім'ї, яка закріплює за жінкою дещо ширші повноваження. Це спонукає до вироблення ідеології «характеру, притаманних статі» [6, с. 144].

У традиційній гендерній схемі обмеження жіночих прав трактувалося як річ, само собою зрозуміла, а незалежність була тією категорією, в якій жінкам фундаментально відмовляли суспільні чинники. Вважалося, що свобода та рівність становлять для жінок загрозу. Адже свободу радикально відмінно розуміють чоловіки та жінки, рівність може призвести до збурення суспільного

порядку. Ось чому природа жінок визначалася через шлюб та сім'ю [7, с. 64, 241–242].

Із просвітницькими ідеями тісно пов'язана романтична концепція жіночості. На цей час участь жінок у культурному процесі давали підстави переоцінити деякі стереотипні уявлення щодо них. У працях В. Гумбольдта та Ф. Шлегеля розглядається істота жіночості в історичному контексті, що багатогранно проявилось в культурі. «Чоловік створений для свободи, жінка – для моральної гармонії», – пише Гумбольдт, цитуючи свого великого сучасника Й. Гете [6, с. 155]. Якщо чоловік повністю спрямований на зовнішній світ, то, жінка, навпаки, виявляє свою гармонію та чуттєвість у сфері внутрішній.

Та вже в другій половині ХІХ ст. частина жінок прагне вирватися з цієї обумовленості. Цю тенденцію добре засвідчують художні твори Г. Ібсена, Г. Гауптмана, Лесі Українки, Наталі Кобринської, Ольги Кобилянської тощо.

Фемінізм творить стратегії рівності статей, що є основою руху жінок за визволення. Це громадянський рух за визнання рівних прав жінки і чоловіка у всіх сферах сімейного та суспільного життя. Правда, різні течії феміністичного руху трактують цю проблему по-різному, а головне бачить – різні способи її розв'язання [2].

Заснована на переконанні, що існуючий стан речей є нерівним та несправедливим, феміністична теорія виробляє моделі суспільних змін та тактику заходів, забезпечуючи підстави для дій. Вона спирається передусім на розмаїття дійсних історій життя окремих жінок. Джерелом розвитку феміністської теорії є різноманітний життєвий досвід жінок різних культур, рас, етнічних груп, соціальних верств і т.п. Із цього погляду аналіз художньої літератури також видається дуже важливим.

Через аналіз конкретних фактів теорія йде до практики. Цікаво, що література якраз забезпечує близький контакт цих галузей знань, адже її можна інтерпретувати в різних аспектах, зокрема як відображення історії звичаїв, соціальних уявлень та стереотипів. Як пише Е. Шовалтер, «жодна теорія не може бути заміником детального й обширного пізнання жіночих текстів, які встановлюють нашу суб'єктивну сутність» [1, с. 699].

У текстах жінки проявляються і виходять на світ власні людські гідність і гордість, які впродовж століть вимушеної покори пригнічувалися. Література, точніше її творення, стало полем жіночої самореалізації, спробою заявити про свої існування і повноцінність. Під час процесу творення жінка звільняється від мовчання і приниження.

Жінка-авторка поступово виходить із родинних обумовленостей і ролей, абстрагується від традиційного патріархального уявлення про жіночу екзистенцію. Оцінюючи феномен жіночого авторства, сучасна польська дослідниця Х. Клошінська пише: «Беручи до рук перо, жінка замінює тихий світ домашнього начиння на бичування тонкою нагайкою критиків. Важко собі уявити, щоб без особливого опору прихильників патріархального устрою соціуму сприяли новий образ і стиль життя жінки, в руці якої перо замінило ткацький човник. Той старий засоромився світ визнавав тільки ідеальних матерів, дружин... і повій. Лише одиниці, яскраві індивідуальності намагаються не належати до

жодної з вищезгаданих категорій. Їх назвали виродками. Авторки! Жінки науки! З талантом! Шо це? Продукт жарту природи чи її жахлива помилка?» [9, с. 90] Ототожнення жінки із примхливими стихіями і культурою химерної вроди взаємодоповнили одне одного під час створення образу дурної інфантильної панянки з розцяцькованих покоїв для порцелянових ляльок, з пташиним мозком і скаліеною мовою. Відповідно таке деформоване тіло жінки служить критикам за метафору, оскільки про нього вони говорять як про «тіло» тексту. Творчість чоловіка визначається як факт очевидний, що не підлягає ні запереченню, ні перегляду, ні осудженню. Літературні критики в такому разі оперують аргументами теологічними і волюнтаристськими.

Літературні критики та дослідники вважають, що процес творення жінкою літератури спонукається і породжується якою опосередкованою і невідомою силою, яка не піддається уярмленню, вкладанню в рамки традиційних патріархальних поглядів. Ця енергія вибухає спонтанно, без контролю. Утім, можливо, поки що це просто не розгадане та не витлумачене з допомогою раціональних аргументів.

Під час «епохи жіночої німоти» накопичилося дуже багато творчої енергії, котру жінка почала інтенсивно реалізувати. Зміна свідомості спричинила вивільнення нагромадженої, але приспаної, жіночої потенціальності, яка раніше не знаходила свого застосування. «Згідно із законом збереження енергії, жінка, як вулкан, що вивергає лаву, коли його розбудити. Жінка-авторка вибухає дітьми творчості своїх німих попередниць. Мотивація жіночого писання полягає в несвідомому процесі самого писання, ніби рукою жінки керують несвідома і таємнича сила, і має характер суто вибуховий [9, с. 92].

Однак сама тематика творів і стиль жіночого письма дуже були прив'язані до патріархальних цінностей. Адже входячи в літературу, вони переймали ті умови гри, які там панувала здавна [4, с. 152; 39, с. 14–15]. Жінки-авторки намагалися копіювати художній стиль відомих чоловіків-письменників, проектували уявлення про жіночу меншовартість на своїх героїнь. Лише сучасна жіноча література звільняється од подібних стереотипів.

Джерела та література

1. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. 2-е вид., доп.: антологія / [за ред. М. Зубрицької]. Львів: Літопис, 2002. 832 с.
2. Антологія феміністичної філософії / За ред. Елісон М. Джагер та Айрис Меріон Янг. Київ: Основа, 2007. 800 с.
3. Бовуар Сімона де. Друга стаття / Сімона де Бовуар; [пер. з фр. Н. Воробйової, П. Воробйова, Я. Собко]: В 2 т. Том 1. Київ: Основи, 1994. 390 с.
4. Забужко О. Жінка-автор у колоніальній культурію *Хроніки від Фортінбраса: Вибрана есеїстика 90-х*. Київ: Факт, 1999. С. 152–193.
5. Мілет К. Сексуальна політика / К. Мілет. Київ: Основи, 1998. 518 с.
6. Чухим Наталія. Візія жінки в західній філософській традиції (від античності до модерну). Київ: Київський інститут гендерних досліджень, 2006. 192 с.
7. Vogucka M. Gorsza płeć. Kobieta w dziejach Europy od antyku po wiek XXI. Warszawa: Trio, 2006. 380 s.

8. Czarnecka Mirosława. *Wieszczki. Rekonstrukcja kobiecej genealogii w historii niemieckiej literatury kobiecej od połowy XIX wieku do końca XX wieku.* Wrocław: Wyd. Uniwersytetu Wrocławskiego, 2004. 246 s.
9. Klosinska K. Kobieta autorka. *Teksty Drugie.* Warszawa. 1995. № 3–4. S. 88–95.

References

1. Anthology of world literary-critical thought of the twentieth century. 2nd ed., Supplement: anthology / [ed. M. Zubrytska]. Lviv: Chronicle, 2002. 832 p.
2. Anthology of Feminist Philosophy / Ed. Allison M. Jagger and Iris Marion Young. Kyiv: Fundamentals, 2007. 800 p.
3. Simone de Beauvoir. *Second sex* / Simone de Beauvoir; [trans. with fr. N. Vorobyova, P. Vorobyova, I Sobko]: In 2 volumes – Volume 1. Kyiv: Fundamentals, 1994. 390 p.
4. Zabuzhko O. Female author in colonial culture. *Chronicles of Fortinbras: Selected Essay of the 90's.* Kyiv: Fact, 1999. P. 152–193.
5. Miletus K. *Sexual politics.* Kyiv: Fundamentals, 1998. 518 p.
6. Chukhim Natalia. *Vision of a Woman in the Western Philosophical Tradition (from Antiquity to Modernism).* Kyiv: Kiev Institute for Gender Studies, 2006. 192 p.
7. Bogucka M. *Gorsz Beehive. Kobieta w dziejach Europy of the Antiquity by wiek XXI.* Warszawa: Trio, 2006. – 380 s.
8. Czarnecka Mirosława. *Wieszczki. Reconstruction of genealogy cobwebs and histories of non-Germanic literature of cobwebs from the late 19th to the end of the 20th century.* Wrocław: Wyd. Uniwersytetu Wrocławskiego, 2004. 246 s.
9. Klosinska K. Kobieta author. *Teksty Drugie.* Warszawa. 1995. № 3–4. S. 88–95.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1 ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Ващук Дмитро

ДЕКІЛЬКА ДОКУМЕНТІВ ІЗ ІСТОРІЇ ПРИВАТНОГО ЖИТТЯ
КИЇВСЬКОГО МІЩАНИНА ФІЦИ КОБИЗЕВИЧА 3

Гурбик Андрій

УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ
БАЗОВИХ АРХЕТИПІВ УКРАЇНЦІВ 7

Шеретюк Руслана

ТРИНІТАРСЬКА ШКОЛА В ТЕОФІПОЛІ: ОСНОВНІ ВІХИ ІСТОРІЇ
ТА НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНІ НАБУТКИ (1773–1831 РР.) 15

Галуха Любов

ПРАВОСЛАВНЕ ДУХОВЕНСТВО ВОЛИНСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ У
ПОДІЯХ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ 24

Кравченко Ярослава

ДОЛЯ ВАСИЛЯ ВЕРХОВИНЦЯ
(ЗА МАТЕРІАЛАМИ АРХІВНО-КРИМІНАЛЬНОЇ СПРАВИ) 38

Жилюк Сергій, Шапранський Сергій

«ТОМОС 2019»: ДИСКУРС ЗУМОВЛЕНЬ УТВОРЕННЯ
ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ УКРАЇНИ 51

РОЗДІЛ 2 ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ І МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

Блануца Андрій

«НАУКА» ВЕЛИКОГО КНЯЗЯ ЛИТОВСЬКОГО І КОРОЛЯ ПОЛЬСЬКОГО
СИГІЗМУНДА II АВГУСТА НА ЕЛЕКЦІЙНІ ПОВІТОВІ
СЕЙМИКИ ШЛЯХТІ ВЕЛИКОГО КНЯЗІВСТВА ЛИТОВСЬКОГО
ДО ВАЛЬНОГО СЕЙМУ 1572 Р. 61

Ціватий Вячеслав

ПЕРЕГОВОРНІ ПРАКТИКИ І ТРАДИЦІЇ В ЄВРОПІ КІНЦЯ ХVIII –
ПОЧАТКУ ХІХ СТОЛІТТЯ: ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИЙ
ТА ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ ДИСКУРСИ 70

Озимчук Олег, Люшин Дмитро АНАЛІЗ РИМСЬКИХ ПАРАДНИХ І ТУРНІРНИХ ОБЛАДУНКІВ І–ІІІ СТ. ЗА АРХЕОЛОГІЧНИМ ТА ІКОНОГРАФІЧНИМ МАТЕРІАЛОМ	83
Константинов Валентин СОБЫТИЯ 1616 ГОДА В МОЛДАВСКОМ КНЯЖЕСТВЕ И ИХ ОТРАЖЕНИЕ НА ПОЛЬСКО-ТУРЕЦКИЕ ОТНОШЕНИЯ	92
Chelcu Cătălina THE SYNOD OF IAȘI (1642) – A HISTORIOGRAPHIC ASSESSMENT LE SYNODE DE IASI (1642) – UNE ÉVALUATION HISTORIOGRAPHIQUE ..	102
Боголейша Светлана РОССИЙСКО-ЛИТОВСКИЙ МИРНЫЙ ДОГОВОР ОТ 12 ИЮЛЯ 1920 Г. И ОТНОШЕНИЕ К НЕМУ БЕЛОРУССКИХ НАЦИОНАЛЬНЫХ ДЕЯТЕЛЕЙ (RUSSIAN-LITHUANIAN PEACEFUL AGREEMENT OF JULY 12, 1920 AND THE ATTITUDE OF BELARUSIAN NATIONAL FIGURES	112
Постоловський Руслан, Слесаренко Андрій УКРАЇНСЬКА ТЕМАТИКА В ДОКУМЕНТАХ ЧЕХОСЛОВАЦЬКОГО ПРАВОЗАХИСНОГО ОБ'ЄДНАННЯ ХАРТІЇ 77	121
Сіромський Руслан НАРАДА ЕКСПЕРТІВ З ПРАВ ЛЮДИНИ В ОТТАВІ 1985 РОКУ	129
Sanzharevskyy Oleg THE PRO-RUSSIAN PARAMILITARY ORGANIZATIONS OF THE REPUBLIC OF BELARUS IN THE “RUSSIAN WORLD” HYBRID STRATEGY ..	137

РОЗДІЛ 3 ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧИЙ НАУКОВИЙ ДИСКУРС

Паславська Наталія КОНФЛІКТИ В РЕМІСНИЧОМУ СЕРЕДОВИЩІ (НА ПРИКЛАДІ КРАВЕЦЬКОГО ЦЕХУ У ЛЬВОВІ В XVI – XVIII СТ.)	147
Бородинська Ліна ГРОМАДА ЄВАНГЕЛЬСЬКИХ ХРИСТИЯН-БАПТИСТІВ РІВНОГО У ДЕРЖАВНО-ЦЕРКОВНИХ ВІДНОСИНАХ 40–60-х РОКІВ ХХ СТ.	155

РОЗДІЛ 4 ПРОБЛЕМИ ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА ТА ІСТОРИОГРАФІЇ

Смерека Богдан

БРУКАТКИ – НЕРЕАЛІЗОВАНА МІСЬКА ЛОКАЦІЯ
У ВОЛИНСЬКОМУ ВОСВОДСТВІ 165

Стоколос Надія

ОКРЕМІ АСПЕКТИ РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ В УКРАЇНІ
ПІД ЧАС ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ
НІМЕЦЬКИХ АНАЛІТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ 171

Данильчук Віталіна

ДОКУМЕНТИ ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ
ЯК ДЖЕРЕЛО ВИВЧЕННЯ ДОСВІДУ ПРИМУСОВОЇ ПРАЦІ
ОСТАРБАЙТЕРІВ 178

Биков Олександр, Сєєрова Ольга

РАДЯНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ МІФ У СУЧАСНІЙ
УКРАЇНСЬКІЙ ІСТОРИОГРАФІЇ 185

РОЗДІЛ 5 РЕЦЕНЗІЇ, АНОТАЦІЇ, ОГЛЯДИ

Давидюк Руслана

ОСВІТНІЙ ПРОСТІР ГАЛИЧИНИ В УМОВАХ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДРУГОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ
(рецензія на монографію: Оксана Руда. Національно-освітня політика
урядів Польщі щодо населення Галичини в 20–30-х роках ХХ століття:
реалізація та рецепції) 197

Жив'юк Андрій

ДОЛЯ САКРАЛЬНИХ ПАМ'ЯТОК В УМОВАХ АНТИРЕЛІГІЙНОЇ
ПОЛІТИКИ У ЗАХІДНИХ ОБЛАСТЯХ УРСР
(рецензія на книгу: Сергій Мочкін. Втрачені святині:
сакральні пам'ятки західних областей України у 1945–1965 рр.) 204

Томчук Любов

ШЛЯХ ЖІНКИ ДО ВИЗНАННЯ 209

ISSN 2519-1942

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії

Випуск 31

Книга 1

Відповідальність за достовірність і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей несуть автори опублікованих матеріалів та їх наукові керівники. Думки авторів статей з позицією редколегії можуть не співпадати.

Відповідальний за підготовку збірника до видання – **Валерій Шеретюк**

Комп'ютерна верстка – **Лариса Федорук**

Обкладинка – **Григорій Волохов**

Підписано до друку 1.12.2019 р. Папір офсетний.

Гарнітура «Times New Roman».

Наклад 300. Ум. друк. арк. 15,4.

Віддруковано засобами різнографічного друку

ПП Самборський І.О.

вул. Княгині Ольги, 8, м. Рівне, 33014

ISSN 2519-1942

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Рівненський державний гуманітарний університет. Збірник наукових праць. Випуск 31. Книга 1. Рівне: РДГУ, 2019. 220 с.

УДК 94(477) + 94 (100)

А 43

ББК 63.3 (4Укр)

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2019